
Betreft: vergadering van Commissie Samenleving
Datum: donderdag 1 juli 2010
Tijd: 18.30 uur
Locatie: Rietkerkzaal, Provinciehuis, Visarenddreef 1 in Lelystad

---

Aanwezig zijn:

De heer A. Stuivenberg (voorzitter), de dames A. van Stenus-van Basten (VVD), Y Weijand (VVD), M. Luyer (CDA), de heren C. Goossens (PvdA), P.T.J. Pels (PvdA), F. Brouwer (ChristenUnie), F.N.E.M. van Schoot (GroenLinks), J.N. Simonse (SGP) en R. de Wit (SGP), W. Boerma (commissiegriffier)

Ook aanwezig zijn:

Leden van Gedeputeerde Staten: gedeputeerde M.F.A. van Diessen

Afwezig zijn:

De dames M. Jonker-Waterlander (VVD), T. Zeilstra-van der Meulen (PvdA), C.P.M. de Waal (SP) en M.C. Bax (PvdD), de heren J.N.J. Appelman (CDA), H. van Ravenzwaaij (SP) en L. Ferdinand (ChristenUnie)

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt conform vastgesteld.

3. Mededelingen

Bericht van verhindering is ontvangen van de dames Zeilstra, De Waal en Jonker.

4. Portefeuillehouder M.F.A. van Diessen

a. Mededelingen

Gedeputeerde Van Diessen deelt mee dat het 6^e landschapskunstwerk 'The Exposure' momenteel in Lelystad wordt opgebouwd. De opbouw zal ongeveer 5 weken duren. Op 17 september vindt de officiële onthulling plaats.

Over het 7^e landschapskunstwerk is constructief overleg gevoerd met de wethouder van NOP. Voor de verkiezingen van volgend jaar zal een plek zijn bepaald, een kunstenaar zijn aangewezen en duidelijk zijn wat het gaat worden. De regie zal in belangrijke mate liggen bij de provincie.

b. Statenvoorstel

1. Beveiliging kunstwerk De Tong

De voorzitter zegt dat het kunstwerk, op de beveiliging na, helemaal klaar is. Er wordt gevraagd om aanvullend krediet beschikbaar te stellen en in te stemmen met de beveiligingsmaatregelen zoals die voorgelegd zijn.

Gedeputeerde Van Diessen vraagt ook toestemming om voorafgaand aan het besluit van PS al met de werkzaamheden voor de beveiliging te mogen beginnen aangezien er na 30 september niet aan de dijk mag worden gewerkt.

De VVD brengt in herinnering dat in 2008 is besloten om kunstwerk 'de Tong' van kunstenaar Ruud van de Wint, te laten repareren. Er is veel geld uitgegeven aan de reparatie. Daarom moet er ook voor een goede beveiliging worden gezorgd. Hiervoor is € 36.000 meer nodig dan begroot. De VVD vindt het echter noodzakelijk om ervoor te zorgen dat dit belangrijke kunstwerk veilig is.

De SGP zegt dat 'de Tong' in het verleden al veel tongen en emoties heeft losgemaakt. Kunstenaar Ruud van de Wint heeft het in eerste instantie bij het toenmalige college aangemerkt als een ovaal, koperen, beeldbepalend object. Bij de onthulling maakte hij kenbaar dat het beeld 'de Tong van Lucifer' - de duivel - voorstelde. De kunstenaar is overleden. Bij de reparatie heeft een dodelijk ongeval plaatsgevonden. Het terugplaatsen van 'de Tong' zal bij vele christenen emoties losmaken. De SGP heeft in het verleden al voorgesteld om het beeld niet te herstellen en het daarvoor bestemde geld te reserveren voor broodnodige zorg in Flevoland. De naamswijziging kan aan dit standpunt niets veranderen. De SGP fractie kan niet akkoord gaan met dit voorstel.

De PvdA zegt dat zij van harte kan instemmen met het voorstel. Zij is het echter niet eens met de naamsverandering. Het kunstwerk moet 'de Tong van Lucifer' heten. Zij heeft begrip voor het standpunt van de SGP. Het is de bedoeling van kunst om emoties los te maken. Door de naam te wijzigen, verandert de lading niet. De verandering is volgens de PvdA niet terecht. Zij is niet gebaseerd op een collegebesluit en ook niet op afspraken met de nabestaanden van de kunstenaar. De naam van een kunstwerk kan en mag niet eigenhandig veranderd worden. De PvdA staat erop dat in het voorliggende stuk de naam 'de Tong' vervangen wordt door de juiste, officiële benaming: 'de Tong van Lucifer'.

De ChristenUnie vindt het niet nodig om de discussie uit 2007/2008 opnieuw te voeren. Zij is om principiële redenen tegen terugplaatsing van dit kunstwerk. Een andere naam kan haar standpunt niet wijzigen. De naam en betekenis zijn door de kunstenaar zelf, nadat hij er een jaar over had kunnen nadenken, in 1993 naar voren gebracht. Er wordt nu een duurdere beveiliging voorgesteld dan begroot terwijl het kunstwerk nu 'vandalisme proof' is. De vraag in hoeverre het maatschappelijk verantwoord is om zo veel geld uit te geven voor de beveiliging van een kunstwerk, vindt zij legitiem. De PvdA vraagt of de ChristenUnie het ermee eens is dat het bij de beveiliging niet in de eerste plaats gaat om de maatschappelijke kosten die daarmee gemoeid zijn. Is het geen fundamentele discussie over het feit in hoeverre geaccepteerd wordt dat door vandalisme, vernieling aan publieke eigendommen wordt toegebracht en in hoeverre inspanningen moeten worden gepleegd om dat te voorkomen?

De ChristenUnie denkt wel dat er een grens is. Er is al erg veel geld aan het kunstwerk en de beveiliging uitgegeven. Er is nu sprake van € 86.000 voor de beveiliging. Daarbij komen nog kosten voor opvolging, onderhoud en inspectie. De ChristenUnie vindt dat een onverantwoorde uitgave. In de stukken staat dat niet bekend is of de risico's in relatie tot de jaarlijkse premie, de moeite waard zijn. Zij vraagt of dit niet iets is dat je vooraf dient te weten.

Het CDA vindt het belangrijk en goed dat de provincie aandacht besteedt aan landschapskunst. Zij geeft complimenten m.b.t. het voorstel. Het is een ingenieus, goed, inhoudelijk voorstel. Zij wil de discussie over de intentie van de kunstenaar nu niet herhalen. Zij denkt dat de naam die door de kunstenaar aan het werk gegeven is, gehandhaafd moet blijven. Zij vindt het jammer dat het voorstel zo laat wordt voorgelegd. Had dat niet eerder gekund? Zij vraagt of er wel of geen camera's zullen worden geplaatst. Zij vraagt of het, voor de duidelijkheid, mogelijk is om bij voorbaat een offerte aan te vragen bij de verzekering. Zij vraagt of concreet kan worden afgesproken wanneer het werk teruggeplaatst zal worden.

GroenLinks vindt dat het kunstwerk zo snel mogelijk weer op zijn plek moet komen te staan. Zij vraagt hoe het komt dat de commissie zo laat wordt geïnformeerd. Aan welke procedures en communicatie ligt dat? Zij vraagt waar de al gemaakte kosten aan zijn besteed en of de kostenoverschrijding niet te voorzien was. Welke kosten zijn nu al gemaakt waardoor het beveiligingsbudget is overschreden? Zij wil ook meer weten over de genoemde jaarlijkse kosten die niet vermeld zijn. Uit welk budget zal dit jaarlijks onderhoud worden gefinancierd? Wat de gekozen maatregelen betreft vraagt zij zich af of detectiemelders voldoende zijn. Wat gaat de meldkamer ondernemen wanneer er bijvoorbeeld een vogel op het kunstwerk landt? Zij vraagt of het uitlichten van het kunstwerk op energiezuinige wijze kan gebeuren. GroenLinks kan instemmen met de voorgestelde beslispunten maar vraagt zich af of de genoemde stappen m.b.t. de beveiliging, voldoende zijn.

De SP fractie heeft er indertijd mee ingestemd om 'de Tong van Lucifer' te restaureren en terug te plaatsen. Zij heeft toen ook voorgesteld om het werk te beveiligen. Dat wordt nu gedaan. Zij vraagt zich af waarop het bedrag van € 36.000 is gebaseerd.

De voorzitter: “Met respect voor de inbreng van zowel SGP als de ChristenUnie, concludeer ik dat de commissie, in den brede, het voorstel steunt. Dat de PvdA, hoewel het niet direct op de agenda staat, toch een nadere toelichting wil m.b.t. de naamgeving.”

De PvdA zegt dat het voorliggende stuk nadrukkelijk spreekt over ‘de Tong’. Dat suggereert een naamswijziging.

De voorzitter: “Rekening houdend met wat eerder hier in de commissie door de voorganger van de heer Van Diessen over de naamgeving is geconstateerd, namelijk: dat het verstandig was om de naam ‘Tong van Lucifer’ te handhaven, zouden wij graag van de gedeputeerde willen weten wat nu de aanleiding is om er toe te komen om nu over ‘de Tong’ te gaan spreken. De beveiliging, als zodanig, wordt niet in twijfel getrokken. Er zijn wel een aantal vragen over de mate waarin de beveiliging moet plaatsvinden en waarom er geen overleg met de verzekeraar is geweest om te weten of je op het juiste spoor zit.”

Gedeputeerde Van Diessen zegt dat van de € 286.000, € 250.000 al gevoteerd is. Nu wordt verzocht om met € 36.000 akkoord te gaan. De meerderheid lijkt ermee te kunnen instemmen. Het gaat bij de beveiliging niet om camera's maar om detectiemelders. Omdat het geen camera's zijn is er ook geen verzekering tegen vandalisme mogelijk. De verzekering geldt alleen voor brand en stormschade. Er is natuurlijk wel een verzekering mogelijk, maar dan wordt de premie erg hoog. De gedeputeerde wil wel uitzoeken of er een verzekeraar is die het kunstwerk, zonder camera's, tegen vandalisme wil verzekeren en tegen welke premie dat dan zou zijn. Als PS akkoord gaan met het voorstel zal een elektriciteitskabel in de dijk worden aangebracht. Dan zal alles gedaan worden om te zorgen dat het op 1 oktober klaar is en het kunstwerk teruggeplaatst kan worden. Een exacte datum kan niet worden genoemd. GS werden verrast door de mededeling dat er na 30 september niet in de dijk mag worden gegraven. Daarom is het kort dag. Wat de naamgeving betreft zegt de gedeputeerde dat de provincie daar niet over gaat. Men kan het werk echter noemen zoals men wil. Als de meerderheid van de Staten vinden dat in officiële uitingen het kunstwerk ‘de Tong van Lucifer’ genoemd moet worden, zal dat gebeuren.

De voorzitter: “De gedeputeerde heeft antwoord gegeven op de vragen met betrekking tot de beveiliging. Hij stelt de commissie een vraag over de naamgeving.”

De PvdA hecht eraan de volledige officiële naam te gebruiken in officiële stukken en zal hiertoe, indien nodig, een amendement indienen.

Het CDA is het ermee eens dat de formele naam gebruikt moet worden.

De VVD sluit zich daarbij aan. De kunstenaar heeft immers een bepaalde bedoeling gehad met deze naam.

Ook GroenLinks wil de officiële naam behouden.

De ChristenUnie wil de naam ook laten zoals hij is. Dat geeft duidelijk aan wat de betekenis is. De kunstenaar heeft immers de naam aan de betekenis gekoppeld. Wat de verzekering betreft merkt zij op dat het kunstwerk in het verleden wel verzekerd was tegen diefstal en vandalisme. Zijn de voorwaarden gewijzigd?

Gedeputeerde Van Diessen zegt dat er veel is veranderd. Er is nu veel meer vandalisme dan in 1991. Hij belooft de commissie te informeren over een verzekering tegen vandalisme.

De SP stemt ermee in dat de naam die de kunstenaar aan het werk gegeven heeft behouden blijft.

De SGP zegt dat, ook al wordt zij gekwetst door de betekenis, het kunstwerk de naam moet behouden die de kunstenaar het heeft gegeven.

De voorzitter: “Ik constateer dat er unanimititeit is over de naamgeving en dat wij in het vervolg spreken over ‘de Tong van Lucifer’. Het zal ook als zodanig in het Statenvoorstel worden opgenomen. Voorts constateer ik dat er een meerderheid is voor het beschikbaar stellen van de € 36.000 en dat ingestemd wordt met de beveiligingsmaatregelen zoals door het college voorgesteld. Mag ik u verzoeken aan te geven of dit als besprekstuk of als hamerstuk in de Staten van vanavond aan de orde mag komen?”

De PvdA zegt dat het wat haar betreft een hamerstuk kan zijn als de tekst in het voorstel en het besluit veranderd wordt, waar het de naam betreft. Indien dat niet mogelijk is dan zal het een besprekstuk moeten zijn zodat de mogelijkheid ontstaat daartoe een amendement in te dienen.

Gedeputeerde Van Diessen zegt toe dat de naam, voor de Statenvergadering, in het stuk zal worden veranderd.

De SGP en de ChristenUnie hechten eraan om het als bespreekstuk in de Staten te behandelen.
De voorzitter: “Dan wordt het alsnog een bespreekstuk.”

5. Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

6. Sluiting

De voorzitter dankt iedereen voor zijn/haar inbreng en sluit de vergadering. (19.05 uur)

Vastgesteld in de vergadering van 8 september 2010,
De commissiegriffier, de voorzitter,